

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

Novo mesto, 15. Julija 1955

Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izdaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Golnik. — Tiska Tiskarna «Slovenska» v Ljubljani, predstavitelj Franc Plevel. — Uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 23. — Telefoni uredništva in uprave 127. — Tekoči hranišnici v Novem mestu 616-H.T.24. — Letna naročnina 240 din, četrtletna 120 din in je plačljiva vnaprej.

Pred 22. julijem - Dnevom vstaje Po kurirskih poteh v Stično

Deset let je minilo, odkar so kurirji TV postaj odločili svoje kurirske taborce in je utihnilo življenje v reletnih postajah TV 3, TV 5, TV 14, TV 15 in v vseh tistih skritih, odročnih krajih, za katere vedna naših ljudi med vojno skorajda ni vedela, ki pa so bili za zmago nad fašističnimi osvobodilci prav tako važni kakor znana prizorišča krvavih bitk z okupatorji. Neštetokrat so komandanti in komisarji štabov naših partizanskih enot v najvažnejših trenutkih poklicali:

«Kurir!»

in že je stal pred njimi, mlad, vitek, borben, pripravljen na vse.

«Do jutra mora biti poročilo v štabu brigade! Pohiti, izredno nužno je!»

«Razumem, tovariš komandant!» Obrnil se je in odhitel. Kdo bi prečel vsa njihova pota, spoznal skrivne steze, po katerih so prenesli v letih 1941—1945 toliko važnih obvestil, strogo zaupne pošte in drugega gradiva! Nešteto noči so prečeli na težkih poteh, v dežju in snegu, se umikali

zasedam, iskali prehodov čez proge, ceste in vode. Dan za dnem so bili na nogah, noč jih je dala, jutro spet vzele. Pisma, poročila, obvestila, odloki, časopisi, brošure in knjige so s kurirji prekrizale Slovenijo po dolgem in počez. Iz ravnega Pomurja, Slovenskih goric, Pohorja, Savinjskih planin, Kozjanskega, iz primorskih krajev, Trsta, Notranjske, Dolenjske, Gorjancev in Bele krajine, iz Ljubljane in s Hrvaškega so vodila nešteta kurirska pota na Rog in drugam, kjer so bila vojska in politična poveljstva naše ljudske vojske.

Med vojno so kurirji med seboj niso poznali. To je zahteval način njihovega dela, tak je bil ukaz službe. Po podatkih Glavnega odbora Zveze borcev Slovenije je bilo v Sloveniji 114 TV stanic s približno 1300 kurirji. Obveščevanje in prenašanje pošte po TV stanicah je bilo v slovenskem partizanstvu nekaj posebnega, česar v letih NOV in drugih predelih naše domovine niso poznali. Nešteto skritih junaštev vsebuje beseda «ku-

rir». Mladi borci, večinoma slojenci, so bili spremljevalci odgovornih vojaških in političnih funkcionarjev našega upora, preko njihovih postaj so šle vse najvažnejše in skrivne in pismene vesti, obvestila o gibanju sovražnika in podobno.

Zdaj, 10 let po osvoboditvi, se bodo kurirji TV stanic pri kratki sešli v Stično v Dolenjskem. Dolgoletna želja kurirjev bo uresničena. Uvod v njihovo zborovanje bodo kurirske patrolje, ki bodo obšle zaraščena skrivna pota in prehode, obiskale samotne domačije in v noči spet potrkale na okna kmečkih hiš kakor takrat, ko so partizanske družine ustajale in jim nudile hrano, zavetje in važna sporočila. Iz Bojancev v Beli krajini, z nekdanje stanice TV 9, bo šla kurirska patrolja 17. julija in se še isti dan združila s kurirji TV 8 s Stražnjice na vrhu. Čez Semeč, Črmošnjice in skozi roške hoste bodo šli nekdanji kurirji in skupno s tovariši TV 14 in TV 15 privedli 19. julija partizanski miting v Podturnu ob petih popoldne. Pot jih bo iz Topliške doline vodila na Frato, kjer bo 20. julija dopoldne sprejem, popoldne ob petih pa jih bodo pozdravili že v Trebnjem, kjer se jim bodo pridružili kurirji TV 4, 20. julija bo priredila patrolja štajerskih kurirjev miting na Mirni, isti dan pa se bodo patrolje dolenjskih in štajerskih kurirjev združile v Sentlovcu ob 19.30. 21. julija bodo krenili na pot proti Stični, kjer bo 22. julija, na Dan vstaje, zbor vseh kurirjev TV stanic.

zine, kjer so imeli med vojno javke. Obdarovali bodo partizanske mamice, obudili na mitingih spomine na delo v letih NOV in požastili spomin tovarišev, ki so kot kurirji padli za svobodo. Občinske organizacije Zveze borcev naj skupno s odbori SZDL in organizacijami ZKS poskrbe za sprejem in udeležbo na mitingih. Kakor smo zvedeli, pripravljajo ponekod vaščani bivšim kurirjem lepše sprejeme. Na mitingu v Podturnu bo povoril komandir stanice TV 15 Miro Jakše iz novomeške tekstilne tovarne. Na Frati bosta govornila Bernard Jacz iz Dobrnjice in Stefan Iskra iz Ajdovca, oba iz nekdanje TV 16 in pod.

Na Dan vstaje pripravljajo letos občinske organizacije Zveze borcev številne prireditve, akademije, izlete, svečanosti na grobovih borcev in pod. ZB v Dol. Toplicah pripravljajo slovesnost na Bazi 20 na Rogu. Krajevne proslave Dneva vstaje naj pomagajo Zvezi borcev privediti predvsem odbori Socialistične zveze in komiteji ZKS. Obudimo s prireditvami spomin na veličastno pot NOV, na borbeno preteklost, ki nam je prinesla svobodo in socialistično ureditev! Počastimo spomin za svobodo padlih tovarišev z dostojnimi prireditvami. Občinski odbori ZB naj organizirajo obiske sorodnikov padlih borcev, elasti pa se tudi ob tej priložnosti spomnimo naših dolžnosti do otrok padlih tovarišev! Pogledajmo, kako je z njihovim šolanjem, ukom v obrti, s štipendijo ozir. z življenjem v okolju, kjer odraščajo. Stavimo vse, da bo naša skrb zaustavila žrtev, ki so nam ustvarile svobodno državo!

V Lipniku pri Trebnjem bodo odkrili spominsko ploščo

Občinska organizacija Zveze borcev v Trebnjem bo na letošnji Dan vstaje odkrila na zidnici v Lipniku, kjer je bila novomeška okročna tehnika v letu 1944, spominsko ploščo. 21. julija bodo partizanske patrolje odšle v razne vasi trebanjske občine, 22. julija pa bodo ob dveh popoldne slavnostno odkrili ploščo na Lipniku z govori, petjem, recitacijami in pod. Po odkritju bo ljudsko rajanje na prostem.

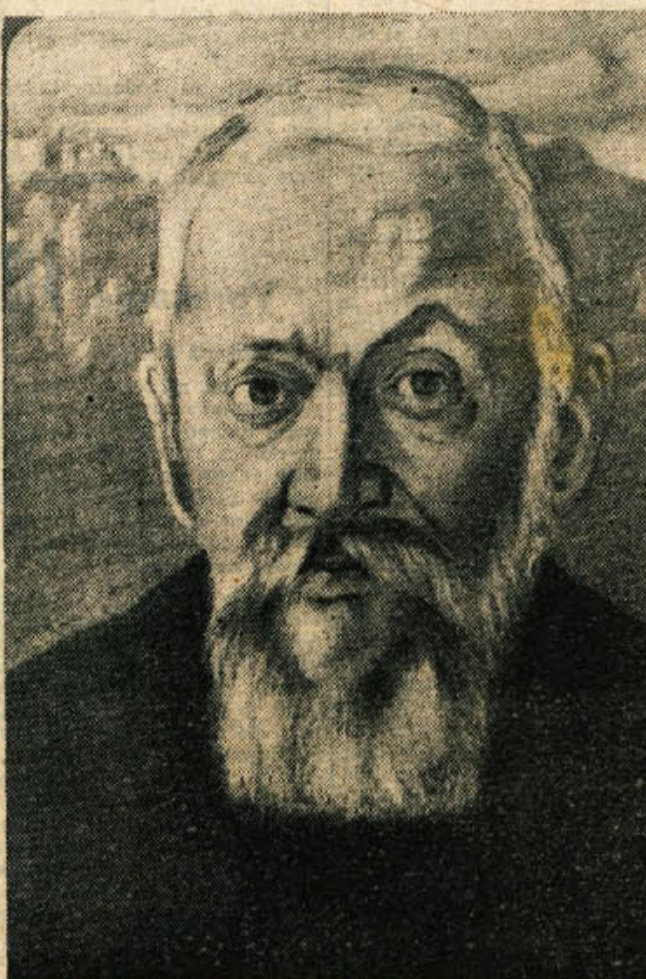
Aktivisti in borci NOV, zlasti pa člani nekdanjega okročnega odbora, pridite prihodnji petek na Lipnik!

ŽUNIČI V BELI KRAJINI VABIJO

V nedeljo 17. julija 1955 popoldne bo slovesna otvoritev novega mostu v Žuničih. Most so zgradile inženirske enote JLA s pomočjo okoljskih prebivalcev v rekordnem času. Novi most povezuje bratski republik Slovenijo in Hrvaško in je zlasti za Belo krajino velikega gospodarskega pomena. Udeležimo se otvoritve mostu, manifestirajmo s tem veliki gospodarski uspeh!

V nedeljo popoldne vsi v Žuničih! Po sporedu bo poskrbljeno tudi za zabavo.

Uprava za ceste Črnomelj

Pred 50 leti, 14. julija 1905, je v Novem mestu umrl JANEZ TRDINA

Občine novomeškega okraja bodo imele 17 krajevnih pisarn

Initiativni odbori bodočih občin so pred kratkim določili kje naj bi bile krajevne pisarne (krajevni uradi). Initiativni odbor za bodoči novomeški okraj je predloge medtem potrdil. Krajevne pisarne posameznih občin bodo v teh krajih:

Občina Črnomelj: v Adlešičih, Dragatušanju in v Vinici; občina Kostanjevica-Podbočje: v Podbočju; občina Metlika: v Gradcu; občina Mirna: v Sentruperju; občina Mokronog: na Trebnjem in uradni dan v Malih Poljanah (enkrat na teden); občina Novo mesto: v Brusnicah, Trški gori, Mirni peči in Smarjetu, enkrat na teden pa uradni dan v Birčni vasi; občina Semeč bo imela urad samo v Semeču; občina Straža-Toplice: v Dol. Toplicah; občina Santjerne: v Škočevju; občina Trebnje: v Veliki Loki, Vel. Gabru in v Dobrnjici; občina Žužemberk: na Dvoru in v Hinjah, uradni dan pa bo v Sela-Sumberku.

Vsi občinski ljudski odbori so se začeli pripravljati na predajo poslov. Komisije za prevzem poslov bodo imele navdve velik moralno in materialno odgovornost, da bo to važno delo v redu opravljeno.

V Sodražici grade vodovod

V Sodražici izgleda te dni, kakor da je ta lep kraj zasul s vravžnik z bombami in razril ceste počez in po dolgem. No, pa ni nič hudega — samo jarki za težko pričakovani vodovod dajejo tako sliko. Zemeljska dela pri izkopu bodo kmalu pri kraju. Naj omenim, da so Sodražani prispevali za vodovod okrog 10 milijonov din v lesu. Tu se kaže velika zavest ljudi, ki so pripravljeni za napredek, ki bo v prvi vrsti njim v korist, pričnevanji tako veliki dela!

V soboto in nedeljo na Modno revijo

3. julija je bila v Podpreski pri Dragi skupna konferenca ZKS, SZDL in LMS občin Drage in Loškega potoka. Na konferenci je bilo veliko članov omenjenih organizacij in sekretar ZKS iz Kočevja Jože Klaric. Razpravljali so o novih nalozah organizacij z ozirom na združenje občin. Ugotovili so, da bodo morale biti zaradi velike obsežnosti

V Jurjevici imajo nov gasilski dom

Gasilci pri Jurjevici pri Ribnici so začeli graditi gasilski dom v lanskem letu. Začeli so iz nič; imeli so samo dobro voljo in trden načrt, da dom mora biti zgrajen. Pred kratkim je bil gasilski dom, ki je med najlepšimi v okraju, izroččen svojemu namenu. Dom je vreden nad 2 milijona din, zgradili pa so ga v glavnem z lastnimi sredstvi gasilci in vaščani ob pomoči Okrajne gasilske zveze in ObOL Ribnica. Jurjeviški gasilci so upravičeno ponosni na svoj dom.

Ob drugem praznovanju občinskega praznika občine ZAGRADEC čestitajo svojim občinom:

Občinski ljudski odbor
 Občinski odbor Zveze borcev in ZVVI
 Osnovna organizacija ZKS
 Občinski komite LMS
 in Kmetijska zadruga ZAGRADEC

Po brusniški razstavi česenj

Brusniške česnje uživajo pri nas že od nekdaj velik sloves. Da je na tem podgorjanskem področju skrb za kvaliteten pridelek česenj vedno zelo velika, priča tudi letošnja razstava česenj v Brusnicah 3. julija.

Česnje je razstavljalo 73 gospodarjev, članov KZ Brusnice, od njih je bilo nagradjenih kar 49. Komisija je nagradila tiste sadjarje, ki gojijo najboljše sorte česenj in so dosegli najvišji pridelek obenem pa je komisija ugotavljala in izbirala tiste najboljše česnje, ki so prilagojene proizvodnim razmeram in ObLO Ribnica. Jurjeviški kvaleteti ustrezajo kot sveže za prodajo, za konzerviranje ali

predelavo za sokove in česnjevo vino. Ocenjevalci so upoštevali čas dozorevanja, debelino in čvrstino česenj, barvo, okus, barvo soka in debelino koščic. Obenem pa je komisija ocenjevala tudi prizadevanje sadjarja za pridelavo česenj. Najlepše in najboljše česnje so razstavili Anton Pavlin iz Leskoveca, Alojz Turk z Rateca, Franc Blažič iz Brusnic in Frančiška Skrbec iz Malih Brusnic za sorstvo viniška hrustavca, kot je njen krajevni naziv. Vsi ti so dobili od 80 do 90 točk od 100 dosegljivih. Za črno brusniško hrustavko je pa dobil največ točk (85) Franc Gorenc iz Brusnic.

Podnebne in talne razmere so v teh krajih zelo ugodne, kajti lege so odprte in povečini južozapadne. Zaradi različnih višin česnjevih nasadov je tudi čas dozorevanja različen. Česnja ni izbirna glede zemlje in uspeva celo na prav slabih tleh. Najbolj ji ugaja taka zemlja, ki vsebuje dovolj apna in vlage (lahko poštena in ilovnata napoljavljena zemlja).

Ker so v Podgorju pogoji za česnje zelo ugodni, bomo prihodnji do njih obširneje pisali.

stavko je pa dobil največ točk (85) Franc Gorenc iz Brusnic.

Podnebne in talne razmere so v teh krajih zelo ugodne, kajti lege so odprte in povečini južozapadne. Zaradi različnih višin česnjevih nasadov je tudi čas dozorevanja različen. Česnja ni izbirna glede zemlje in uspeva celo na prav slabih tleh. Najbolj ji ugaja taka zemlja, ki vsebuje dovolj apna in vlage (lahko poštena in ilovnata napoljavljena zemlja).

Ker so v Podgorju pogoji za česnje zelo ugodni, bomo prihodnji do njih obširneje pisali.

Mrtvi tovariši — vam velja večna pesem naše globoke zahvale

Slovesnega pokopa posmrtnih ostankov 103 borcev NOV se je v Žužemberku udeležilo nad 1500 ljudi — Združeni v boju in v skupni grobnici v svobodni domači zemlji, ki so jo ljubili navdve na svetu

Uvod v četrto praznovanje občinskega praznika v Žužemberku je bil prekop 103 borcev NOV in njihov pogreb na žužemberško pokopališče, katerega se je v nedeljo popoldne udeležilo nad 1500 ljudi. Ze dopoldne se je posmrtnim ostankom padlih partizanov poklonilo v dvorani združnega doma veliko domačino, popoldne pa so prišli člani Zveze borcev iz Novega mesta, suhokrajinskih vasi, Dvora, Dol. Toplic, Zagradca in drugih krajev, da so izkazali padlim tovarišem zadnjo čast.

Nedeljska slovesnost v Žužemberku bo zaradi globokega pomena občinskega praznika, pietete do pokojnih partizanov, izredno lepe udeležbe ljudstva in ganljivih govorov zapisana med zgodovinske dogodke tega starodavnega kraja ob Krki. Lahko trdimo, da take množice ljudstva v Žužemberku že dolgo ni bilo in da je presretna slovesnost segla globoko v srce vsem, ki so se udeležili.

Za pet tretjo uro se je p red združenim domom zbrala množica ljudi, domačinov in gostov iz Ljubljane, Novega mesta in drugih dolenjskih krajev. Častno so bili zastopani člani Zveze borcev, rezervni oficirji, zastopniki delovnih kolektivov in drugi, medtem ko smo med predstavniki ljudske oblasti opazili predsednika republ. Zbora Ljudske skupščine LRS dr. Jožeta Rusa, ljudske poslanca Jožeta Borštnarja, Vladimirja Krivica, Franca Pirkovića, Avgusta Jazbinskega, Ado Krivic, Toneta Sušteršica, Viktorja Zupančiča, Staneta Smida, podpolkovnika Franca Cve-

častni straži vojaki JLA, gasilci in zastavonoša, množica pa je obstopila zadnje domovnje padlih borcev. Spregovoril je narodni heroj Jože Borštnar, predsednik okr. odbora Socialistične zveze za bodoči novomeški okraj ter dejal med drugim, da nam prav zdaj, ko proslavljajo vsi narodi Jugoslavije 10. obletnico osvoboditve, živ in svetel zgodbin odkriva blesteče dogodke ob zmagovito končani vojni. S najgloblji spoštovanjem se spominjamo predvsem vseh tistih nepozabnih ljudi, ki so za zmago naših narodov in svobodo ljudstva darovali največ, kar so imeli — svoje življenje. S pretresljivimi, v srce segajočimi besedami je tovariš Borštnar govoril zadnje besede slovesa mrtvim tovarišem. se spomnil njihove mladosti, borb v NOV in junaške smrti. Dejal je, da ne bomo mogli nikoli do kraja oceniti njihovih žrtv, iz katerih se je razcvetela svoboda. Njihova življenja so nelzbriso zazidana v temelje stavbe socialistične Jugoslavije.

Pozdrav mrtvim tovarišem je tovariš Borštnar zaključil z besedami:

«Spomin na te žrtve pa naj ne govori samo o preteklosti, o slavni borbi, težkih žrtvah in zmagi, pač pa tudi o bodočnosti. Naj bi postala in ostala to in vsa ostala taka grobišča mogočen svetilnik ljubezni do svobode človeka in

vsih ljudi, do svobode vsega človeštva. Naj bi postalo in ostalo za vselej spomenik borbe za pravico slahernega človeka do človečanskih pravic, za pravice slahernega naroda, da enakopraven in samostojen sam odloča o svoji usodi. In naj bi vedno ostalo kot opozorilo bodočim rodovom, da pot k napredku in lepši bodočnosti ne more voditi preko nasilja, zasluževanja in krvl. temveč da vodi k napredku samo ena pot: pot medsebojnega spoštovanja in sodelovanja vseh narodov.

Obiskujemo in negujemo te grobove, prinašamo jim cvetja, ki naj pričra o naši globoki ljubezni do žrtv velike vojne.

Dragi mrtvi tovariši!

Ležite sredi polja, travnikov in gozdov; pod vami teče in šumi lepa zelena Krka. Naj vam pesmi murnčkov, metuljkov, žebelle in slakovkov pojejo večno uspavanko, naj vas sapice roških gozdov božajo ob tihih večerih, naj vam lepa, tiha zelena Krka — med borbo okrvavljena, zdaj pa čista in sveča — poje večno pesem, pesem naše globoke zahvale.

Pevski zbor je nato zapel žalostinko, častni vod borcev JLA pa je izstrelil tri salve, poslednji pozdrav padlim tovarišem. Predstavniki organizacij in ustanov so položili na krste vence in šopke, s čimer je bila slovesnost zaključena.

nika Kanižariče. Iz vodnjaka so z veliko težavo iz gostega plina potegnili dva ponesrečena, nakar se je zgodila nesreča še rudarju-reševalcu Ludviku Kle-novskju; vdihal je ogljikov monoksid in tudi izgubil življenje. Kmalu nato je prišla na pomoč še reševalna ekipa iz Kočevja; iz jaska so s sesalko izčrpali pline, nakar so do 21. ure zvečer spravili iz vodnjaka še ostale tri ponesrečene.

V soboto dopoldne so se prebivalci Črnomlja in okolice poklonili posmrtnim ostankom ponesrečenih tovarišev v Sindikalnem domu, ob 12.30 pa je bila na trgu v mestu ganljiva slovesnost. Od pokojnikov so se s pretresljivimi besedami poslovili direktor kanizarskega rudnika Ing. Branko Pernel, podpredsednik OLO Niko Belopavlič, Anton Dvojmoč v imenu sindikatov in major Ravbar v imenu garnizije JLA. Nad 1500 ljudi je spremilo nato krste do križišča pred Železniško postajo; od tam so krsti Janeza Pelhana in Cvetla Germovška odpeljali v Ljubljano, rudarja Ludvika Kle-movška ter delavca Franca Mor-vrina in Jožeta Gasperšiča pa na njihove belokranjske domove.

Crmina in žalosni sta objeli Črnomelj; žrtvam dela za belokranjski vodovod se je poklonilo ljudstvo cele Bele krajine, ki bo navdve cenilo spomenik pokojnih graditeljev — dograjeni vodovod, stoletni sen deželice med Kolpo in Gorjanci.

Slava spomnu tovarišev, ki so z življenjem zapečatili svojo delovno vneto za gospodarski dvig Bele krajine!

Borcem XII. SNOB!

Obveščamo vse bivše borce XII. SNOUB, da bo 4. septembra 1955 v Mokronogu — kraju, kjer je bila l. 1943 brigada ustanovljena — zbor te brigade. Da bi bila organizacija in izvedba zboru čim uspešnejša in udeležba polnoštevilna, pozivamo vse bivše borce XII. brigade, da čimprej, najkasneje pa do 31. julija t.l. sporoče stedeče podatke:

Prilimek in ime, od kdaj do kdaj je bil v brigadi in v kateri ednici, sedanjí naslov in ali se namerava udeležiti zebra brigade v Mokronogu.

Sporočila pošiljajte na naslov: Zveza vojaških vojnih invalidov — Str. XII. SNOUB — Ljubljana, Gosposvetska c. 2, tel. 21-901.

Prav tako naprosamo sorodnike in znance borcev, padlih v tej brigadi, da sporoče na isti naslov ime in prilimek ter kdaj in kje je padel.

Bivši borci, udeležite se polnoštevilno pvega zbora XII. brigade!

Prilavljalni odbor

Vreme

18. JULIJA

Nekako do 18. julija neugodno vreme s pogostimi padavinami. V nadaljnjem poteku bo poveretni jasno in vroče poletno vreme. Začasno poslabšanje oz. nevihtne padavine pričakujemo okoli 24. julija, nakar se bo lepo vreme nadaljevalo.

Rmetovalcem kočevskega okraja!

Razpisu okrajnega ljudskega odbora in okrajne zadrzne zveze za dodelitev denarnih podpor za graditev gnojšč...

pojavijo, se šibe (ali druga znamenja) odstranijo. Pred splošnim izkopom krompirja v jeseni označene grme prej izkopljemo...

tovalce. Gotovo je, da bodo ure, porabljene za to delo, plačane boljše, kakor katere koli druge v kmetovnanju.

Kmetje, ki se bodo odločili za pozitivno odobro krompirja za seme, naj se prijaviijo svojim področnim združenjem, ki bodo dostavile popise kmetijskih postaj pri OZZ Kočevje...

ing. Slavko Volk Kmetijska postaja pri OZZ Kočevje

Kdo je odgovoren? V Novem mestu odteče vsak dan tretjina načrpane pitne vode brez haska v Krko

Mestni občinski odbor Novo mesto je pred nedavnim v Dolenskem listu že opozoril potrošnike vode, naj jo uporabljajo preudarno in naj se izogibajo prekomernemu razlivljanju...

Pravilnik o vodovodnem napravi, ki je bil sprejet leta 1949, vsebuje določila, ki opozarjajo na potrebo nadzora vodovodnih naprav...

Kljub kontroli in pozivu občine, meštari ne poskrbijo, da bi dali popraviti pokvarjene vodovodne naprave...

Vprašanje je, čigavi so stroški za popravila vodovodnih naprav, kdo je odgovoren za njihovo stalno vzdrževanje...

Brž ko bo mogoče, bomo namestili vodomerne za hitre vodovode. Po njih bodo potrošniki plačevali porabljeno vodo, tudi tisto, ki gre v nič pri pokvarjenih napravah...

Ko se ti, tovariš urednik, zahvaljujem za prijaznost in prostor, ti naj izdam še svoj predlog za razčiščenje zaedve: vsem Zalicem, Reber in Cvilbji...

Krakovič in Malinarič, lastnika malih vodnih žag iz Hrvatkega Kužija in Zamostca, sta z obtoženim Lipovcem »skifitari«... pa za to sama nista dobro vedela...

Tako je se glasila obsodba: Jože Lipovec dve leti zapora, Stefan Bevc eno leto in 9 mesecev, Franc Košorog 9 mesecev, Tone Košorog 9 mesecev in plačilo 60.000 din...

Obsejne bomo poročali o zadevi od razpravi pred okrajnim sodiščem v Novem mestu, ki bo verjetno šele septembra.

Karel Oražem

Vprašanje, kje je 400 kg bakrene žice, še ni rešeno

Tovariš urednik!

Nikar mi ne zameri, ker te spet prosim za nekaj vrstic prostora. Podjetje Elektro Ljubljana-okolica Tl je na moj članek »Kje je 400 kg bakrene žice?«... poslalo pojasnilo...

In prav si zapisal, kajti vsa zadrževanja res ni razčiščena, čeprav bi nekateri to prav radi videli. Dovoli, da pojasnilo kratko razčlenim! Takoj spočetka je govora, da utegne članek »po svoji vsebini vzbuditi pri neupočenih sum na mahinacije s to žico po rajonskem monterju ali pa po vodstavu obravnavam moram reči, da tega suma pri nikomer nisem hotel vzbuditi...

Prav se mi zdi, da ima podjetje tako v časih svojega monterja, hkrati pa se čudim, da mu je puščalo takšno svobodo in kar nekam preširoko samoiniciativno. To se jasno vidi iz tega, ker je rajonski monter na lastno pest, torej brez vednosti podjetja, kakor morem razbrati iz omenjenega pojasnila...

Sprednjo s pregledom krompirišč zaradi zatiranja koloradskega hrošča opravimo tudi pregled zdravja krompirišč. Šibammi označimo tiste krompirjeve grme, ki imajo najlepše rast in so brez slehernih bolezenskih znakov...

Dobiro krompirja za seme je torej nujno potrebno spremeniti. To spremembo naj bi pospešil nagradni razpis s svojo posebno točko. Po tej točki nagradnega razpisa je določena nagrada 3 din po grmu...

Kandidat se lahko vpiše osebno ali pa pošlje prošnjo po pošti. RAVNATELSTVO IND. RUD. ŠOLE, ZAGORJE

ja, dokaj čudno podoba preprobetni evidenci podjetja... Dovoli, tovariš urednik, da tovarišem iz Gropuljice povem, da je Stranska vas dobila elektriko šele aprila 1949...

Rebr in Cvilbja še naprej vztrajajo pri svoji upravičenosti. Hkrati se enodušno mnenja, da si takšnih dogovorov, kakršni je bil zadnji, napisan menda v prepričanju, da bodo kmetje v svoji prenapetosti verjeli vsaki besedi, poborvala Lovj Šušteršič in Janca Rajer...

Ko se ti, tovariš urednik, zahvaljujem za prijaznost in prostor, ti naj izdam še svoj predlog za razčiščenje zaedve: vsem Zalicem, Reber in Cvilbji...

Krakovič in Malinarič, lastnika malih vodnih žag iz Hrvatkega Kužija in Zamostca, sta z obtoženim Lipovcem »skifitari«... pa za to sama nista dobro vedela...

Tako je se glasila obsodba: Jože Lipovec dve leti zapora, Stefan Bevc eno leto in 9 mesecev, Franc Košorog 9 mesecev, Tone Košorog 9 mesecev in plačilo 60.000 din...

Obsejne bomo poročali o zadevi od razpravi pred okrajnim sodiščem v Novem mestu, ki bo verjetno šele septembra.

Karel Oražem

Zatirajmo koloradarja!

Da pomeni koloradski hrošč hudovarnost, dobro vedo vsi, ki imajo z njim opravka. In resno je vprašanje, kaj bo, če bodo popustili, da se bo ta hrošč še naprej tako razmnoževal kot doslej...

Naša KZ je nabavila dovolj arzenatov in jih daje kmetovalcem brezplačno. To je vsakekar zelo učinkovito za zatiranje, vendar še ni dovolj...

Najboljše je, da se temeljito pripravimo za prihodne leto. Krompir bo treba poškropiti s hroščem...

Nejavnost je za naš koloradski hrošč. Vse, kar se ve, je, da se je to hrošč v našem kraju prvič pojavil leta 1928 v Malem Cerovcu...

Milan Simc, rojen 1928 v Malem Cerovcu, stanujoč po v Gotni vasi št. 5, je leta 1946 pobegnil v Avstrijo, ker bi zaradi tatvinskega dela pred našo sodnico...

Naša KZ je nabavila dovolj arzenatov in jih daje kmetovalcem brezplačno. To je vsakekar zelo učinkovito za zatiranje, vendar še ni dovolj...

Naša KZ je nabavila dovolj arzenatov in jih daje kmetovalcem brezplačno. To je vsakekar zelo učinkovito za zatiranje, vendar še ni dovolj...

Naša KZ je nabavila dovolj arzenatov in jih daje kmetovalcem brezplačno. To je vsakekar zelo učinkovito za zatiranje, vendar še ni dovolj...

Naša KZ je nabavila dovolj arzenatov in jih daje kmetovalcem brezplačno. To je vsakekar zelo učinkovito za zatiranje, vendar še ni dovolj...

Naša KZ je nabavila dovolj arzenatov in jih daje kmetovalcem brezplačno. To je vsakekar zelo učinkovito za zatiranje, vendar še ni dovolj...

Naša KZ je nabavila dovolj arzenatov in jih daje kmetovalcem brezplačno. To je vsakekar zelo učinkovito za zatiranje, vendar še ni dovolj...

Naša KZ je nabavila dovolj arzenatov in jih daje kmetovalcem brezplačno. To je vsakekar zelo učinkovito za zatiranje, vendar še ni dovolj...

Naša KZ je nabavila dovolj arzenatov in jih daje kmetovalcem brezplačno. To je vsakekar zelo učinkovito za zatiranje, vendar še ni dovolj...

Naša KZ je nabavila dovolj arzenatov in jih daje kmetovalcem brezplačno. To je vsakekar zelo učinkovito za zatiranje, vendar še ni dovolj...

Naša KZ je nabavila dovolj arzenatov in jih daje kmetovalcem brezplačno. To je vsakekar zelo učinkovito za zatiranje, vendar še ni dovolj...

Naša KZ je nabavila dovolj arzenatov in jih daje kmetovalcem brezplačno. To je vsakekar zelo učinkovito za zatiranje, vendar še ni dovolj...

Od tedna do tedna

Nedavno zasedanje Evropskega sveta v Strassbourgu je bilo »večidel zelo enolično. Govorniki ministrov so se vrstili, toda malone nihče ni poudaril posebno novega in pomembnega, čemur bi svet pozorno prisluhnil...

Rekli smo že, da evropski svet nosi pečat dobe hladne vojne. Sprito tega so tudi razumljive zahteve, ki so se pojavile na tem zasedanju v zvezi s tem, da je treba to organizacijo prilagoditi novim potrebam in pogojem, ki so nastali v Evropi.

Splošno sodelovanje med evropskimi državami je koristno, če temelji na stvarni podlagi, ki pa jo je moč ustvariti samo, če odstranimo glavne ovire in nasprotja med državami, ki kalijo dobre sosedske odnose.

Ako bi odstranili razne pojave, ki mečejo senca na delo Evropskega sveta, če bi določili, da je možno enakovredno sodelovanje, bi tudi druge evropske države, ki še niso včlanjene v to organizacijo, imele nič proti temu, da se včlanijo vanjo in v njej plodno sodelujejo.

Ideja o uresnitvi evropske enotnosti se v zadnjem času čedalje bolj širi, dobiva vedno več pristavev. Prav imajo tisti, ki ta pojav spravljajo v zvezo s popuščanjem mednarodne napetosti in s pomiritvijo, ki je značilna za mednarodne odnose v zadnjem času. S tem pa seveda ne moremo in ne moramo reči, da Evropski svet v Strassbourgu izpolnjuje te vse pogoje za opravljanje te funkcije...

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

vidike pri splošni politiki, kot ob blokouska du Dravski breg jo so staričarjevo je bilo izsedidilno ministrov so se vrstili, toda malone nihče ni poudaril posebno novega in pomembnega, čemur bi svet pozorno prisluhnil...

Rekli smo že, da evropski svet nosi pečat dobe hladne vojne. Sprito tega so tudi razumljive zahteve, ki so se pojavile na tem zasedanju v zvezi s tem, da je treba to organizacijo prilagoditi novim potrebam in pogojem, ki so nastali v Evropi.

Splošno sodelovanje med evropskimi državami je koristno, če temelji na stvarni podlagi, ki pa jo je moč ustvariti samo, če odstranimo glavne ovire in nasprotja med državami, ki kalijo dobre sosedske odnose.

Ako bi odstranili razne pojave, ki mečejo senca na delo Evropskega sveta, če bi določili, da je možno enakovredno sodelovanje, bi tudi druge evropske države, ki še niso včlanjene v to organizacijo, imele nič proti temu, da se včlanijo vanjo in v njej plodno sodelujejo.

Ideja o uresnitvi evropske enotnosti se v zadnjem času čedalje bolj širi, dobiva vedno več pristavev. Prav imajo tisti, ki ta pojav spravljajo v zvezo s popuščanjem mednarodne napetosti in s pomiritvijo, ki je značilna za mednarodne odnose v zadnjem času. S tem pa seveda ne moremo in ne moramo reči, da Evropski svet v Strassbourgu izpolnjuje te vse pogoje za opravljanje te funkcije...

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

Zelo malomarni so tudi posamezni lastniki krompirišč. Hrošča imajo ko česani na vejl, oni pa stojijo prekritih rok in čakajo pomoči od bogov. Take malomarne je treba pošteno kaznovati po uredbi, poškropiti krompir na njihove stroške, hkrati pa jih prepričati, kakšna nevarnost je za naš koloradski hrošč.

RAZPIS ZA SPREJEM V INDUSTRIJSKO RUDARSKO ŠOLO V ZAGORJU

Ravnateljstvo Industrijske rudarske šole v Zagorju sprejme v šolskem letu 1948-49 določeno število učencev, kjs se žele izučiti za kvalifikacijo delavce rudarske stroke — kopače.

Učenci se lahko vpišejo in dnevno sposobni državljani FLRJ, stari od 17 let, ki so zadostili splošni šolski obveznosti.

Kandidati morajo predložiti: 1. Lastnoročno napisano in s 30 din kolikavno prošnjo z natančno navedbo naslova (mesto, kraj), hišna številka, pošta in žel. postaja).

2. Zadnje šolske spričovalce. 3. Izpisek iz rojstne matične knjige. 4. Potrdilo o imovinskem stanju in davčni osnovi. Nekolikonvo prošnje ter prošnje brez priloženih listin ne bomo upoštevali.

Sprejemnega ispita ni bo. Pokaj je teoretičen in praktičen ter traja tri leta. Učenci prejmejo mesečne nagrade v znesku od 2000 do 4000 din. Šola nudi učencem vse šolske potrebščine ter za izvajanje praktičnega pouka potrebno delovno obdelo, obutev in perilo.

Pri šoli je internat, ki nudi učencem potrebno oskrbo. Kandidati izven Zagorja, ki želijo stanovati v internatu, morajo to navesti v prošnji.

Kandidat se lahko vpiše osebno ali pa pošlje prošnjo po pošti. RAVNATELSTVO IND. RUD. ŠOLE, ZAGORJE

VERA REMIC:

Slovenska umetnost med NOV s posebnim pogledom na književnost

V Ljubljani je Dostovnik preživel nekaj mesecev v ilegali. Ta doba pomeni zanj tudi najbogatejšo umetniško žetev. Prav v Ljubljani je nastalo nekaj pravih pesniških biserov, posebnih materijal in dekletu. Resni je približeval v »Slovenskem poročevalcu«, v »Naši ženi« in »Mladi Sloveniji«. Pripravil se je na vrnitve k partizanom, se prejel pa se je v Ljubljani srečal s Otonom Zupančičem. Zupančič mu je pozneje posvetil nekaj navdušenih, prirčnih besedi: »Pozdravljen, Kajuha, črni, lasati fant, ki si prišel k meni po slovo, ko so ti sporočili, da me je tvoja mlada pesem ogrela, in sva si govorila besede, da si bil tvojih jaz tvojih vesel. To je bilo najdno prvo in poslednje srečanje. Kadar bom silil visoko nad smrekami samotni klic kanje, bom tih pomislil nate in na tvoj čili poet, mladi Kajuha — Kanjuha.

Proti koncu avgusta je zapustil Ljubljano. Poslan je bil v XIV. divizijo kjer je kmalu postal vodja kulturniške skupine. Po konstituiranju Italije je XIV. divizija nekaj prijetnih, svobodnih dni, kmalu nato pa je šla XIV. na svojo legendarno pot. Živela je začetki z veliko nemško ofenzivo na osvobodeno ozemlje. Nekaj časa je bila še na Dolenskem in Notranjskem ter se je novembra utaborila za kratek čas nad Jureščami blizu Mirje jame, kjer se je v naslednjih pogojih rodila tudi prva Kajuha pesniška zbirka, tiskana na raznoževovalni stroji. Vsebovala je 27 pesmi. To je bilo tih pred odhodom XIV. divizije na Strajarsko, v začetku januarja 1944.

Ko se je XIV. divizija prebela z nedolovskimi napori v bližini Sočanja, Kajuha pesniškega rodnega kraja, so ji Nemci ponovno pripravili zasedo, v kateri je bilo 2000 mož. Divizija je steer junaško zmagala, toda izgubila je veliko svojih najdragih ljudi. In 22. februarja 1944 je padel tudi Kajuha. Pesnikove zadnje dneve popisuje njegov sošolec in soborec Savo Vrtičnik (prinašamo samo odlomke): »Tisto jutro smo zagazili do vratu med Svabe, je bilo njegovo razpoloženje tako, taklo. Gazili smo sneg, jedli sneg, pili sneg, on je pa sanjal o pomladi.

Tedaj je prišlo povežje: Na juriš! Vsi do zadnjega! »Podjimo, rad bi prekucnili kakšnega Svaba. Če crknem, naj vsaj tako, kot se človeku spodobite, je dejal Kajuha. Sešla sva se spet, ko je bila trojna svabska linija prebita... Pod noč, ob petih popoldne smo prišli do Belih vod. Namestili smo se, kakor smo vedeli in znali, v raztrganih enonastropnih podrtjih ob robu gozda. Stikali smo po sobah, da bi dobili kar koli pod zob in našli moko, o kateri bi nihče ne mogel preiseči, ali je zrasla na storžu ali na klasu. S kuhanjem smo se tako zamotili, da smo pozabili postaviti stražo. Med kuho je nekdo slučajno pogledal skozi okno in zjutraj: »Svabi!« V istem trenutku je priletela ročna bomba naravnost na ognjišče.

Kajuha, moker, prestražen, sestradan, od utrujenosti na pol ubit, se je bil zavlekel v prvo nadstropje, sezul skornje, legel na posteljo, položil brzostralko ob se in utihnil. Ne vem, ali je bedel ali spal. Ob vaklitku in eksploziji! se je pognal kvličku, pograbil bro-

strelko in zdrvel skozi vrata in po stopnicah... Kratek rafal, za njim rafali od vseh strani. Sipe v oknih so se sesipale. Razleteli smo se po hiši, zasedli okna in začeli nazižgati ven.

Situacija je rešil Luka, narodni heroj, ki se je z dvema tovarišema vračal od brigad, ki so letale po četuri ure od nas. Luka je Svabe s petnajstimi bataljoni »Tomšičev«, ki jih sploh ni bilo, tako dolgo obkoleval, da so se ustrašili njegovega strašnega glasu in jo pobesali, kot so prihili: v belih plaščih, na smučih, skozi gozd. V snegu okrog hiše so obležali trije Nemci, na hišnem pragu pa partizan — Kajuha. Kajuha pesmi iz dječjih let so se nezele, krhke, včasih celo nepesniške; nedodelana je tudi oblika. Čuti je močan vpliv domačih pesnikov: Zupančiča, Murina, Kosovelca, pa tudi tujih, na pr. Bezruča in Majakoveškega. Majakovski, pesnik oktobrške revolucije mu je bil največji vzornik. Njegov vpliv najdemo tudi v Kajuhaevih zrelih pesniških tvorbah. Toda že v prvih Kajuhaevih verzih se jasno čuti vsa njegova iskrenost, preproštost, dar za izražanje najmočnejših doživetij in najbolj skritih občutij. Oblikovno, stilno in tudi miselno pa so najbolj dozelele njegove pesmi iz časa ljubljanske ilegale. To so predvsem erotične pesmi in pesmi, po-

svetene materi. »To so drobni, intimni, do vrha s človeško toplino napolnjeni in hkrati z ognjevitim klicem na boj ožarjenimi verz.« (Dušan Moravec.) Kajuha je res znal svoja ljubljenska občutja prepoznati v borbene miselnosti tako, da v slehernem stihu utripa veliki čas: Samo en cvet, en čišnje cvet, dehte in bel, odloni, moja draga! Ne bom ga za klobuk pripel, ne bom ga v gumbrico si del, odloni ga, odloni, draga! Jaz bom ljudem poslal ta cvet, vsakomur, ki na križ pripripi trpi v pomladni toj... S svojo rodoljubno pesmijo je postal glasnik ljudstva in revolucije. Njegova preprosta, elementarna beseda, je s svojo erupcijskimi podžigala našega človeka v borbi, mu dajala poleta in novih moralnih moči: Zaspajte, tovariši, vernite! V jeseni tej ni hrepeneje kalna voda, kaj divji, brzaočji konj prihaja k nam svobodni! Vse te pesmi so bile tako po naše zapete, da se Kajuha ni zmotil, ko je zapisal: Moja pesem ni le moja pesem, to je krič vseh nas! Moja pesem ni le moja pesem, to je boj vseh nas!

Kajuha je padel, njegova pesen pa je ostala, živi in bo živela v nas ter nas premiljala na poti, ki jo je znamenoval s svojimi življenjem, delom in smrtjo.

V TEM TEDNU NABIRAMO sledeča zdravilna zelišča:

Cvet lipe 220 din, arnike 300 din, plavice brez čaše 600 din, rmana 50 din, bele deteljice 150 din, njivske mačehe 600 din.

Rastlino hrbske rese 260 din, njivske mačehe 120 din, kopitnika s korenino 70 din, jetrnika 180 din, jetrnika 80 din, rmana 30 din, materine dušice 30 din.

Janez Trdina na Dolenjskem

(Uvod v »ROŽE IN TRNJE«, knjigo Trdinovih narodopisnih slik, ki jih bo za letošnjo pisateljevo 125-letnico rojstva in 50-letnico smrti prvič izdal Okrajni odbor Ljudske prosvete v Novem mestu.)

Prve dni meseca oktobra 1867 se je naselil v tesni kamri hiše št. 4 v Bršlinu pri Novem mestu bradat mož v gosposki suknji in z očali na nosu, ki je bil prišel z novim lastnikom hiše Florijanom Virkom vred z Reke. Virk je imel ženo z bližnjim Sel ob Krki in je kupil hišico v Bršlinu pred nedavnim, ko so ga prisilili, da je zapri krčmo na Reki. Tudi v novem kraju je odprl gostilno.

Virkov stanovalec je bil svojevrsten človek: samotar, ki je ob slobnem vremenu cepel v goslinici z debelo knjigo ali zvezčcem pred seboj, od lepih dneš pa je s palico v roki korčal po okoliščini, se potikal po grmovnem Zabajku, ki se dviga med Bršlinom, Prečno in Mirno pečjo, posedal v senci in se zapletal v branje, tu pa tam se spuščal v pogovore z mimoidočimi: z otroki, pastirji, pa tudi z odraslimi in tujci, celo z bežaci in cigani. Tudi ob takih razgovorih ali takoj po njih je potegnil iz žepa zaplano knjžico in si nekaj črkal vanjo.

Novi vašan borme dolenske vasice je bil Janez Trdina. Zanj se je pričela tedaj nova doba v življenju. Za sabo je pustil burno razgibano mladost v rojstni vasi: Menged pod Kamnikom, ljubljanska dijaska leta in dunajska visokosolska leta s hlepčo željo po znanju, razmišljanju in dognanju zadnjih resnic, vso ožarjeno s sijem prve in edine resnične ljubezni do Radoslave; za njim so bila leta prijetnega učiteljevanja na varazdinski gimnaziji, ki so mu prinesla poleg lepih uric s tovarišem Matijem Valjavcem in ne Sebastijanom Zepičem tudi nekaj bolj ali manj resnih ljubezenskih zapletov. Minila so tudi leta učiteljevanja na reški gimnaziji: tu se je bila ob Francu Kurelcu do kraja razgorela njegova nacionalna in slovenska vnanost; tu se je ves predal delu v smislu svoje mladostne zaobljube — pridobivanju mladine za slovensko in slovensko idejo; v reških letih je bil sklenil tudi zakon, ki mu pa ni prinesel sreče, marveč le občutek, da je izgubil priložnost, samosvojest, svobodo in prišel v apone in strah, česar vsega ga je spet rešila smrt, ki mu je pobrala ženo in oba otroke. Zadnja leta službovanja na Reki se je bil zapletel zaradi svojih vzgojnih metod in političnega dela med dijaki v hudo nasprotna s šolsko in politično oblastjo, prišel v disciplinsko preiskavo, bil suspendiran in končno po dolgoletnih mučnih preiskavah — kazensko predčasno upokojen s akademsko pokojnino 315 glid. na leto.

Ko je sedemtridesletni Trdina zapuščaj Reko, tovariše in državno službo, je imel za sabo že tudi razmeroma obilno pisateljsko delovanje: iz dijaških let zapisovanje in satirično prirojevjevanje ljudskega izročila, poizkus zgodovinske pripovedne pesnitve, zgodovinsko novelo in poljudno pisano zgodovino slovenskega naroda, leposlojno kritiko in obilno dopisovanje v domače časnike; iz dobe profesorskega službovanja pa znanstvene zapiske ljudskih bajk, krajevne orise in satirične slike ljudskih značajev iz reškega okolja, načelno in metodično razpravo o vprašanjih slovenskega šolstva, narodopisno razpravo in dopisovanje v slovensko in hrvaško časopisje.

V dobi, ko se je Trdina na Reki v duhu že poslavljajal od drugega mu šolskega dela, ko

je bil že suspendiran in mu je bilo delo med mladino že onemogočeno, se je spet bavil z mislijo, da bi se ponovno lotil pisanja slovenske zgodovine; zbral je že tudi gradivo za oris ruske države. Ko pa se je po upokojitvi odločil, da se preseli s svojim reškim gospodarjem — krčmarjem Virkom — na Dolenjsko, je načrt svojega dela smiselno spremenil in se odločil, da bo začel zbirati gradivo za podroben in obširen narodopisni oris dolenskega človeka — najmanj potujočnega predstavnika slovenskega ljudstva.

Prehod iz razmeroma razgibanega in vsaj zadnjih nekaj let precej hrupnega in neuravnovešenega življenja na Reki v odmaknjenosti bešne dolenske vasi, ki je bil za Trdino po vseh prilikah boleč. Vendarle je pri tem pokazal toliko mero samopremagovanja, urejenosti in trdnosti volje, da ga je treba občudovati. Iz njegovih lastnih zapisov moremo sklepati, da se je zadnja leta na Reki vdajal prekomernemu pitju v družbah in položajih, ki niso bili vedno v skladu z njegovim vzgojnim poklicem. Kot vdovec in tedaj devetletni fant, kot se je sam

gnotnim prilikam. Da Trdinovo duševno življenje na Dolenjskem ni bilo vedno tako umarjeno in ovladano, kot je bilo videti na zunanaj, in da bude, v kateri je živel, v resnici ni tako brezbržno trpel, kot je bilo videti, o tem je tudi sam mimogrede sporočil nekaj podatkov: sam je zapisal, da ga je v letih, ko je živel v Bršlinu, nacionalna ideja rešila pred samomorom; pozneje ko se je mislil na samomor otrešel, se je skušal rešiti strašne bede s tem, da je bil spet pripravljen vzeti nase najhujši jarem — državno službo, vtem ko je službo urednik pri slovenskem političnem časniku tudi v teh težkih časih odločno odklonil.

Prve tedne svojega življenja v Bršlinu se je Trdina razgledoval po najbližji okoliščini, po Bršlinu, Čečini, Česti vasi, Založju, Selih, Podgori, Prečni, hodil po Zabajku, krenil čezeni do Mirne peči, v glavnem pa opazoval življenje v domači krčmi. Ko pa je pritanila prva dolenski zima, se je zaprl v svojo tesno kamrico z opečnatimi tlemi, lesenim stropom z velikimi režami in edinim oknom z razgledom na Zabajek. Ob pregledovanju svojih dnevnikov in zapisnikov iz preteklih let, ki jih je prežival doma v Mengšu, pri teti na Lukovici, pri

tem vremenu pa se je spet vrnil v svojo kamrico. Začelo se je desetletje Trdinovega intenzivnega zbiranja narodopisnega gradiva o dolenskem ljudstvu. Najprej je do kraja izčrpal svojo najbližjo okolico: Bršlin in sosednje vasi, samotni Zabajek, kjer so pasli pastirji obrobne vasi Jablan, Daljni vrh, Kamnice, Hudo, Bršlin, Prečna. Najbolj je raztegnil svoja pota ob Krki navzgor do Sraze in Toplic in navzdol do Ločne in St. Petra, do Trake gore in Grčevca, pa tudi na njen desni breg v hrbitovje Podgorje in senčnate Gorjance, zlasti se mu je priljubila šentjernejska okolica, saj je imel na Tolstem vrhu pri svojem prijatelju, rodoljubnem graščaku Karlu Rudežu stalno prijetno zatočišče, svojo sobo s posteljo, pa žlico — ter čašo pri skupni mizi; tudi Gorjancev v Belo krajino je pogosto krenil na obisk k prijateljema Antonu Alešu v Senci in Antonu Navratilu v Metliki.

Na vseh teh potih je imel odprto oko za posebnosti narave in ljudi. Navezoval je pogovor z ljudmi vseh vrst in vseh starosti — ogovarjal je otroke samorajčke, se menil s fanti in dekleti, modroval z ženami in možmi in poslušal sive starčke v kmečkih hišah in bornih bajtah, v krčmah, hramih in zidnicah, na polju, v vinogradih in gozdovih. Razgovorjal se je z učitelji, ustavljal berabe, priseljal k ciganskim ognjem.

Vse ga je zanimalo: beseda in poudarek, misel in pregovor, recenica, prispodoba, vraga, vera in nevera, zgodovinsko ljudsko izročilo, pesem in kvanta. Raziskoval je odnos Dolencov do graščakov, do svetne in duhovske gospode, do uradnika, *trgovca in krčmarja, njegovo družinsko in socialno življenje, odnose med gospodarji in hlapci ter deklami, odnos Dolencov do dela, njegove dobre ter slabše lastnosti, njegove napake ter njihov izvor. Zanimalo ga je, kako se Dolenjec rodi in vzgaja, kako odrasla in se ženi, kako dela in se zgara do onemoglosti, koliko ima zemlje in kakšna je, kako obdeluje polje in vinograd, kako skrbi za živino in gozd; zapisoval si je, kaj Dolenjec je in koliko piije, kako se zabava in veseli, kako roma in potuje na seje — kako boleha, kako se zdravi in kako umira.

Skratka, ni ga bilo področja ljudskega žitja in bitja, kateremu ne bi bil Trdina posvetil pažnje. To delo je nadaljeval tudi po preselitvi v Novo mesto (1870). Tako se mu je nabralo v prvih desetih letih ogromno narodopisno gradivo v več kot tridesetih zaplnjenih knjižnicah in beležnicah. Vse to zapisano gradivo in še obilnejše nezapisano, ki ga je obdržal v glavi, je neprestano obnavljal in premo-

gaval, da se je spojilo z njim; vsrkal ga je v vase, sprejel v svojo kri in svoje možgane in je bilo posledje vse, kar je napisal, kot vzeto ljudstvu iz duše; po njem je v njegovih spisih, ki jih je začel oblikovati v teh letih, prihajalo na dan ljudsko mišljenje in čustvovanje, po njem so se izražale ljudske želje in težnje, vanje pa je Trdina vpletal svoja lastna prizadevanja za gnotni in prosvetni dvig zaostalega ljudstva, za njegovo ekonomsko in politično samostojnost, v njih je bojeval svoj boj proti surovosti in nezmernosti, proti praznovanju in mračnjstvu, verskemu fanatizmu in nacionalni omahljivosti. Trdinovi spisi iz prvga desetletja njegovega dolenskega življenja — del teh, doslej natisnjenih, prinaša nova knjiga — pa tudi njegove poznejše »Veske bajke« ter »Bajke in povesti o Gorjancih« so samo odomek iz njegovega velikega pisateljskega zasluga, a so vendarle še danes nelzčrpen zaklad vsakomur, ki se hoče spoznati z mišljenjem in življenjem delovnega slovenskega človeka na Dolenjskem, kakršen je bil v 2. polovici 19. stoletja, in s prizadevanjem ljudstvu zvestega slovenskega izobraženca te dobe. Janez Logar

JANEZ TRDINA
Risba Ivana Vavpotiča (okoli 1900)

Trdinova knjižnica in njeni načrti

Okrajni odbor ljudske prosvete je leta 1933 sklenil, da bo v počastitev Janeza Trdine, zlasti se v počastitev Trdinovega jubileja v letu 1955 125-letnica pisateljevega rojstva in 50-letnica smrti) začel izdajati knjižnico zbirko, ki bo nosila naziv Trdinova knjižnica. Da bi tudi na zunanji utemeljil ta naslov, je odbor odločil, da bo prva knjiga Trdinove knjižnice izvirno Trdinovo delo. Vendar je z izdajanjem začel takoj in sta dve knjigi, ki nosita številko 2 in 3 že izšli, s prvo knjigo, ki bo imela številko 1, pa je zaradi Trdinovega jubileja počakal do letos.

Tako je druga knjiga Trdinove knjižnice izšla že lani: **Kronika Vajenske šole trgovske stroke v Novem mestu 1873-1933**. Prav tako je že izšla druga knjiga: mladinska pesnitve Zdravka Slavnika **Tončkove sanje**, z ilustracijami akad. slikarja Bogdana Borčiča.

Tretja, oziroma po številki prva knjiga, pa izide konec junija: Janez Trdina **Rože in trnje**. Ta knjiga izdana v počastitev Trdinovega jubileja, ima tri dele: čudovito lepo zgodbo **Popotnja**, zgodbo **Pri pastirjih na Zabajku**, ki se prepleta s pravljicami o kačah in z resničnimi zgodbami o nekaterih Dolencih — »kačah«, ki jih Trdin pripovedujejo pastirji, ter tretjo zgodbo, ki je dala tudi naslov zbirki, **Rože in trnje**; v nji je pisatelj okarakteriziral

Dolence. Vse tri povesti se gojijo v neposredni bližini Novega mesta in doslej niso bile objavljene (Popotnja sedaj približno do podlistku Dolenjski list v Trdinovo počastitev). Knjiga bo imela sedem ilustracij akad. slikarja Vlada Lamuta. Z njo bo okrajni odbor Ljudske prosvete počastil 125-letnico rojstva in 50-letnico smrti dolenskega barda Trdine.

Tudi za prihodnje ima Trdinova knjižnica lepe načrte in upamo, da bodo lahko uresničeni. Če bo mogoče, bo še letos izšla Goran-Kovačičeva pesnitve Jama v prevodu Severina Salija, ilustracije pa pripravila Bogdan Borčič. Pisatelj Jože Dular je napisal zbirko novel Nemirni časi, ilustriral jo bo akad. slikar Izidor Mole. Iz svojih številnih spisov, raztresenih po raznih revijah, bo Novomeščan univ. prof. Marjan Mušič zbral tiste, ki so še vedno aktualni glede asanacije naše vasi, urbanističnih problemov ali spomeniškega varstva, tem študijam bo pa priložil še oris novomeške mladine, ki je živila ob zlomu Avstrije in je revoltirano posegla v umetnost (Cvelbar, Miran Jarc, Jakac, Podbevšek, Grum, Skaličev, Berus in drugi). Zbirka teh študij in esejev bo opremljena z izvirnimi avtorjemi ilustracijami.

Asistent za spomeniško varstvo Drago Komelj pripravlja knjigo o nekdajnih dolenskih gradovih in dvorcih, kar bo velikega pomena za našo kulturno zgodovino. Knjiga bo dokumentirana s slikami.

Važnega pomena bodo praktične knjige za ljudskoprosvedno delo. Jože Zamljen je pripravil več knjižic s tega področja — razvoj obuvale, obleke, priček, in stanovanjske opreme od najstarejših časov do danes, s posebnim ozirom na potrebe gledališč na deželi. Verjetno bodo začele izhajati tudi posamezne Trdinove bajke in pravilice v knjižicah do 16 strani, z ilustracijami. Zbirko otroških pesmi pripravlja Severin Šali.

To je okvirni načrt za bližnje izdaje Trdinove knjižnice. Upamo, da bo knjižnica pri bralcih lepo sprejeta in da bo s tem omogočeno njeno redno izhajanje, saj je to res dolenska knjižnica — sprejeto je bilo namreč načelo, da mora tmeti Trdinova knjižnica dolenski značaj, razen priložnikov za ljudskoprosvedno delo.

B. K.
Trdinove nagrade
V neposredni zvezi s Trdinovo knjižnico so Trdinove nagrade, osnovane 1954 v počastitev velikega slovenskega pisatelja, ki je pretečni del svojega življenja posvetil produkciji Dolenskih. Nagrade podeljuje vsako leto na dan Trdinove smrti (14. julija) okrajni odbor Ljudske prosvete. Nagrada je namenjena kulturnoprosvednim delavcem za pozitivno znanstveno, umetniškega in ljudskoprosvednega dela na Dolenjskem. Razdeljena je na pet enakih delov in se podeli za literarno, likovno, pedagoško, znanstveno in ljudskoprosvedno delo. Pravico, da predložijo delo za nagrado, imajo vsi kulturnoprosvedni delavci Dolenskih, ne glede na vsebino ali motu njihovega dela, kulturnoprosvedni delavci izven Dolenskih pa lahko predložijo le dela, ki obravnavajo Dolensko ali imajo dolenske motive. Prve nagrade so bile podeljene lani, letos, 14. julija pa so bile podeljene drugič.

Trdinova hiša v Vrhovčevi ulici v Novem mestu, v kateri je pisatelj tudi umrl (Foto: Lojze Kastelic)

Imenoval, si je dovoljeval tudi razne pustolovščine z dekleti, o katerih je zapisal, da so bile vedne spremljevalke njegovih misli. Tudi v politični vrvež se je na Reki spuščal z vso strastnostjo svojega značaja, tako da so mu politični nasprotniki, kot poročila sam, stregli celo po življenju. Ob prihodu na Dolenjsko pa kot da se je zdrznil, izmertil dalje in nebeško stran — ter pričel novo, trezno, umirjeno življenje modrijana s povsem ustaljenim pogledom nase in na življenje, še ga je spravljala v hudo, nejevoljo vsaka nespametna poteza slovenskih politikov, a nikakor se ni predal politični strasti, da bi je ne mogel več mirno obvladati; občinstven ni postal, ne redno je posrkal nekaj meric dolenskega cvička na dan; a nikdar ga ni nihče videl pri popivanju; tudi za dekleta je ohranil odprto oko in je še vedno rajši videl lepo in mlado dekletko kot grdo in staro, da, v resni ljubezni se je kmalu vnel za dekletko, ki je služila pri Virku in je stregla tudi njemu a imel je resen namen, da se z njo poroči; in ko mu je okolica to zvezo razdrila, mu tudi posledje slike ljudskih značajev iz reškega okolja, načelno in metodično razpravo o vprašanjih slovenskega šolstva, narodopisno razpravo in dopisovanje v slovensko in hrvaško časopisje.

V dobi, ko se je Trdina na Reki v duhu že poslavljajal od drugega mu šolskega dela, ko

Starctovih, v Ljubljani, na Dunaju, v Varaždinu, na Reki, je začel spnovati občirne »Spomine«; v njih je z Gogoljevsko plastiko in rousseaujevsko iskrenostjo pregledal leta svojega učenja in oblikovanja lastne osebnosti, obenem na nodal občirno, z raznimi detajli pozitivno sliko družbenega, kulturnega in političnega življenja revolucijske dobe in prvih let reakcije po nje.

Z naslednjim pomladjo pa je Trdina izletel kot metulj: hrano in sicer imel še vedno pri Florijanki, ali vezati se ni dal; če je bilo vreme ugodno, je šel na pot in je jedel in prenočeval, kjer je naneslo. Ob sta-

VLADO LAMUT: Gornje Ka mence in Daljni vrh — kraji Trdinovih opisov

okusil ne kaplje več. Trpel je strašen post, zdaj se ga je sreča spet enkrat usmiliila. Urno gre proti domu, si briše umazane roke ob hlače in preišči, kako bi se pripiklil svatom, posebno pa očetu starešini. Stopivši v hišo, se globoko prikloni vsem, najhizje pa starešini in jeclja: »Prišel sem, da pozdravim vso veselo družbo, vse svate, najbolj pa vas, oče starešina, ker slavim vaše pošteno ime daleč okoli. Ali sami veste, da se brez vina ne nazdravija, zato prosim, da se mi da kupa, da ja morem izpiti na zdravje vseh, najbolj pa na vaše, visoko spoštovani oče starešina! Starešina se gotovo še nikdar v svojem življenju ni tako razveselil kakega prijatelja, kakor se je ta dan tega pijančka. Komaj Tine izpije, mu nalije drugo, tretjo in četrto kupico in ga sili, naj piije hitreje in več, saj ga je polna miza; ker se drže tako kislo drugi gostje, naj se veselil vsaj en človek. Tine je hvallil vino, druge, družice, ženina, nevesto, lepo vreme, brez blatne ceste, najbolj pa zmerom starešino. Ko ga je zvrnil kakih osem kupic, mu začne mečati glavo, začel je govoriti nespodobno in neumno. Razen drugih denič je vprašal goste: »Zakaj pa nič ne poje, to ste prekleto čudni svetje! Ala, dajmo katero! Naj kdo začne, jaz sem vse pozabil — to vino je tako dobro, da ne vem nič drugega in ne znam ne peti in nič drugega kakor to, da je to vino dobro. Ala, zdaj, zaderi se, drugače si figa mož! Starešina prosil z millim glasom in pogleda sosed na desni strani, da bi kaj zapel. Sosed pomigne z ramami in molči. Drugi svatje se spogledujejo in si dajejo znamenja pod mizo z nogami. En svat pa blekne tudi glasno: »Pri moji duši, ne bom pel.« Tine renči: »Ce nočete peti, je pa tudi prav zastrašen mene; delajte, kar hočete, jaz sem opravil svoje delo dobro. Bog plačaj pijačo!«

Hlapec odide, na stopnicah pade in se dolgo se sliši v hišo njegovo vpitje in preklinjanje. Družica vzdihne čez mizo, proti bratu toliko glasno, da sem razumel, in je lahko čula cela družba: »To je popotnja! Kajne? Cigani svatujejo bolje. Jaz neumnica, da sem se dala preprostiti! Rajši bi se udrila precej v zemljo, kakor da trpim to sramoto.« Uboga nevesta se zajoka na vse glas ob teh besedah.

Zda se odpru vrata, v hišo pristopaka prav tiho in grozno imenitno neka mestna gospa, katero smo poznali dobro jaz in dijaki. Gospa nas se pogleda ne, gre kar naravnost k svatom, jih ogleduje dve, tri minute molče in praša potem, kje sta žen in nevesta. Starešina v svoji zmešnjavi ne ve, kaj dela, in ju pokaže. Gospa stopi bliže in spregovori z nežnim, medenim glasom: »Ne zamerite, da vas nadlegujem. Prišla sem v to vas vino kupovat, pa sem slišala, da je bila poroka in rem hotel, kakor je spodobno, pozdraviti tebe, pošteno nevesto, in

tebe, poštenega ženina. Oh, kako je lepo, da sta nastopila svoj zakonski stan v oblačilu bele nedolžnosti. Voščim srečo, veliko srečo! Venec in rože sta sicer zglobila gotovo kje med cervikvo in tole krčmo...«

V meni je zavrelo, babe nisem mogel poslušati več, vstanem in zakričim nad njo: »Molčitel! Proč od tod! Kaj vi si upate zabavljati drugim, vi — vi! Kaj mislite, da vas ne poznamo. Proti vam je nevesta bela kot golob.« Od jeze sem se stresel, da mi manjkujeta sape in besede. Ta gospa je bila nesramna nečistnica pred zakonom in preščitnica v zakonu. Nihče je ni pogledal v mestu. Usmili se je je reven rokodelce, ker je imela nekaj sto goldinarjev dote. Vzel jo je za ženo in se pokesal večkrat, ko je imel las na glavi. Ali rokodelce je gospodaril pridno in razumno. Pridobil si je lepo premoženje. Na Kranjskem velja denar več kot pošten glas. Radi bogastva so castili razuzdanko prostaki in gospodje. Mož pa jo je zaničeval in krel se na smrtni postelji. Za njena vnanja podoba je kazala zlobno srce. Gledala je izpod čela krivo in potuhnjeno kakor bodljivi voli.

Od neveste in ženina skoči baba proti meni in začne rjoveti kakor besna. Ne jaz ne dijaki ji ne odgovarjamo ne besede, marveč se ji na ves glas smejemo. Jezik se ji je tako mešal, da se ni moglo razumeti, kaj hoče. Nazadnje počl z nogo ob tla, se mi zagrozi s pestjo in odide kriče, da se bova videla pri sobi. Tožila me ni nikoli, gotovo iz strahu, da ne postanejo že na pol pozabljeni grehi zopet očitni.

Z dijaki se dogovorimo, da sprejemno odslej vsak napad na svate za razžaljenje svoje in se ravno pomenkavamo, kako bi se dalo vdihniti cel tovarišiji kaj življenja in veselja. Naenkrat zagrim pred oknom tak ropot, kakor da se podirajo streha, mostovž in stopnice. Skočimo na noge in gremo gledat. Na mostovžu se je zbrala silna drhal otrok, ki so razbijali na vso moč po tleh, kablicah, drzijah, stopnicah in vratih. Nekateri so pisikali z grdo cvilečim glasom, zvečine pa so mijavkali, lajali in tulili. Zagledavši nas in naše palice, vpijejo: »Ne vam, ne vam! To delamo nevesti in ženinu.« Ko začnemo udrihati po glavah in hrbtih, se pobero in jokaje razbegnejo. Enega ulovim za las in ga vprašam, kdo jih je naštal. »Lonica, kuharica in stric Jožek.« Karolino že poznamo. O kuharici pripovedujejo vrabci na stehi, kako je živela in s kom in zakaj je popotovala večkrat v Ljubljano učit se kuhati. Zda je stara, pa je pustila greh, ker je greh njo. Stric Jožek pa je tudi tako svet, da mu je rodila ljubica še tisto leto dvojčka. Pač je res, da graja človek na drugih ljudeh tiste napake najhuje, katerih je sam najbolj deležen.

JANEZ TRDINA POPOTNJA

Počasi se začno motati proč tudi dekleta. Svate in mi smo si nekoliko oddahnili. Svate pijo zdaj bolj hitro in po več. Ali iz vina ne prikljje veselje. Nihče ne nazdravi nevesti in ženinu, nihče ne trka s kupico. Sliši se malo govorenja. Starešina vpraša sosedo, če so že posejali ne vem kaj. »Se ne! To je bil vse odgovor. Zopet molk in tišina. »Jože, pij, podaj naprej!« In zopet vse tiho kakor v grobu. Čula se je edina mušja godba, drugača nič. Starešina reče drugemu sosedu: »Vreme se je, hvala bogu, nekoliko ustanovilo.« Sosed pravi: »Mhm,« pokaži z glavjo in umolkuje.

V hišo prikoroka hišni hlapec. Onegavil je ravno nekaj pri vodi, ko mu pove deklica, da imajo pri Matetovih svate in kake. »Ala smo pikale nevesto, pa se ni mogla ne braniti ne umakniti, začela se je čemeriti, me smo se ji pa smejale in ji kazale osle in fige, mrhi grdi. Tine, pojdi jo gledat še ti, pa si izmislil kaj prav zrelega in zasukanega, morebiti bo bomo vendar napravili, da bo začela tuliti na glas. To je premalo, da samo joka, moramo jo značkati tako, da ji pridemo v živo meso, da bo malo potrepetala, kakor žaba, kadar jo natakemo na žebelj ali na iglo. Ta hudoba v človeški podobi se ni rodila v kmečkih hiši, tako zavrnele niso nikoli proste dekline; bila je hči nekega gosposkega potepuha, ki je služil najprej za grajskega pisarja, potem zaporodoma za hostnega čuvaja, za oskrbnika, za ljubčka neke stare gospe, za babjega meštarja pri pohotnem baronu, za birača, učitelja, srenjskega tajnika (na Hrvaškem) in zopet za birača, nazadnje za ustanovnega vohuna in ovaduha. Ine ji je Karolina, posnema je očetov zgled, si služil tudi ona denar, kakor more; ker ne zna delati, kupuje s svojo lepoto. In taka pošast se je predrznala zasramovati nevesto zaradi greha!

Ko izve Tine za svate, se mu zsveti lice od radosti, ali bogme ne zato, da bo imel priliko žaliti nevesto? Fant je bil vinski bratec, je napravil dotjco in tudi že celo letni zaslužek. Za več tednov pa ga ni